

บทที่ 3

ปรัชญาสังคมและการศึกษาเพื่อการพัฒนาชีวิตและสังคมไทย โดยสังเขป

ตอนที่ 1

ปรัชญาสังคมอารยนิยมและปรัชญาการศึกษาาระบบอารยนิยม

1. ระบบปรัชญาสังคมอารยนิยม เป็นระบบปรัชญาที่มีจุดมุ่งสูงสุดเพื่อการพัฒนาบุคคล และระบบสังคมให้มีความสุข ความเจริญ ทั้งทางโลกและทางธรรมโดยเน้นการพัฒนาทางวัตถุและจิตใจไปพร้อม ๆ กันด้วยเจตนารมณ์ที่จะนำความเจริญทางวัตถุมาเป็นเพียงปัจจัยในการเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาความเจริญทางจิตใจอันเป็นจุดหมายปลายทางที่แท้จริงของมนุษย์

ระบบปรัชญาสังคมอารยนิยมแยกออกเป็นระบบปรัชญาอีก 5 ระบบย่อย คือ

1. ระบบปรัชญาอารยนิยมทางอุดมการณ์แห่งชาติ
2. ระบบปรัชญาอารยนิยมทางการเมืองการปกครอง
3. ระบบปรัชญาอารยนิยมทางเศรษฐกิจ - ประยุกต์วิทยา
4. ระบบปรัชญาอารยนิยมทางสังคม - วัฒนธรรม
5. ระบบปรัชญาอารยนิยมทางการศึกษา - สาธารณสุข

2. ปรัชญาการศึกษาาระบบอารยนิยม จุดมุ่งหมายสูงสุดของปรัชญาการศึกษาาระบบอารยนิยมก็คือ การศึกษาเพื่อพัฒนาบุคคลให้เป็น “อารยชน” การพัฒนาสังคมให้เป็น “อารยประชาคม” และพัฒนาวัฒนธรรมให้เป็น “อารยธรรม”

ปรัชญาการศึกษานี้มีพื้นฐานมาจากปรัชญาสังคมระบบอารยนิยมที่มุ่งพัฒนาบุคคลและสังคมเพื่อให้มีความสุขความเจริญทั้งทางโลกและทางธรรม

“อารยชน” หมายถึงบุคคลที่มีความสุขความเจริญทั้งทางโลกและทางธรรมควบคู่กัน โดยมีธรรมะ 7 ประการของคนดีเป็นลักษณะสำคัญ

“อารยประชาคม” หมายถึงสังคมที่มีความสุขความเจริญทั้งทางโลกและทางธรรมควบคู่กัน

“อารยธรรม” หมายถึงวัฒนธรรมของสังคมที่มีความสุขความเจริญทั้งทางโลกและทางธรรม

ในทัศนะของปรัชญาการศึกษาาระบบอารยนิยม ถือว่า การศึกษา คือระบบโครงสร้างและกระบวนการตลอดชีพ ในการพัฒนาศักยภาพของบุคคลและสังคม เพื่อให้บรรลุถึงอุดมลักษณะแห่งความสุข ความเจริญทั้งทางโลกทางธรรม ตามอัตภาพของบุคคลและสภาวะของสังคมที่จะเอื้ออำนวยให้เป็นไปได้

การเรียนรู้ คือกระบวนการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไขระบบพฤติกรรมประจำบุคลิกภาพและประจำบทบาทเพื่อให้บุคคลและสังคม พัฒนาศักยภาพของตนจนสามารถบรรลุถึงอุดมลักษณะแห่งความสุข ความเจริญ ทั้งทางโลกและทางธรรมอันสมควรแก่อัตภาพและสภาวะของสังคม

การสอน คือกระบวนการจัดประสบการณ์หรือสิ่งแวดล้อมภายนอก อันเป็นสิ่งเร้าให้ผู้เรียนเกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและแก้ไขพฤติกรรมทางกาย วาจา ใจ ประจำบุคลิกภาพและประจำบทบาทตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ในแนวปรัชญาการศึกษาาระบบอารยนิยม

การเรียนการสอนที่จะให้บรรลุเป้าหมายของปรัชญาการศึกษาาระบบอารยนิยมอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลวิธีหนึ่งก็คือ การเรียน การสอนแบบสืบสวนสอบสวนซึ่งมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีเบญจลักษณะ คือ

- (1) คิดเป็น
- (2) ทำเป็น
- (3) แก้ปัญหาเป็น
- (4) เน้นจริยนิสัย สัปปุริสธรรม 7 เป็นแกน
- (5) มีทักษะการอยู่ร่วมกันแบบอารยประชาธิปไตย

การเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวน มี 5 ชั้น โดยอิงหลักอริยสัจ 4

ชั้น สน. การให้สังเกตแนวทางหน้าเพื่อเป็นการสร้างความพร้อมให้กับผู้เรียน

ชั้น ส. การสังเกตเปรียบเทียบสถานการณ์จนเกิดปัญหาข้อัจจิต (อิงหลักทุกข์)

ชั้น อ. การอธิบายสาเหตุของปัญหาข้อัจจิต (อิงหลักสมุทัย)

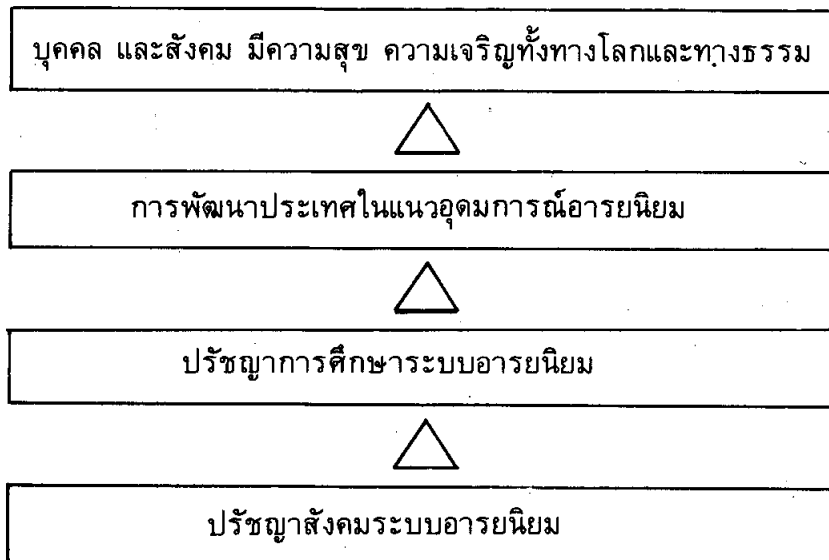
ชั้น ท. การทำนายผลเมื่อแก้ไขที่สาเหตุและทดลองดูว่าได้ผลสมดังที่ทำนายไว้หรือไม่ (อิงหลักนิโรธ)

ชั้น ค. การควบคุมสิ่งแวดล้อมภายนอกด้วยหลักการทางวิทยาศาสตร์ที่ได้ค้นพบและการควบคุมสิ่งแวดล้อมภายในคือจิตใจด้วยหลักธรรมที่ได้ค้นพบ การควบคุมนี้นำหลักธรรมที่ได้ค้นพบ มาควบคุมสิ่งแวดล้อมอย่างสร้างสรรค์ (อิงหลักมรรค)

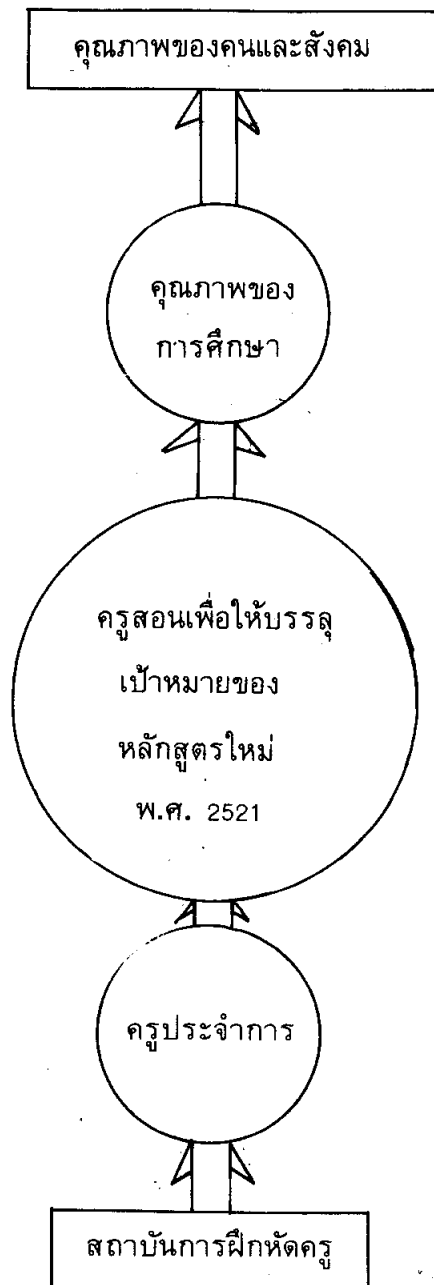
ตอนที่ 2

โครงสร้างแนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษาเพื่อการพัฒนาประเทศ

1. ปรัชญาเป็นตัวกำหนดเป้าหมายและทิศทางของการศึกษาเพื่อการพัฒนาประเทศ

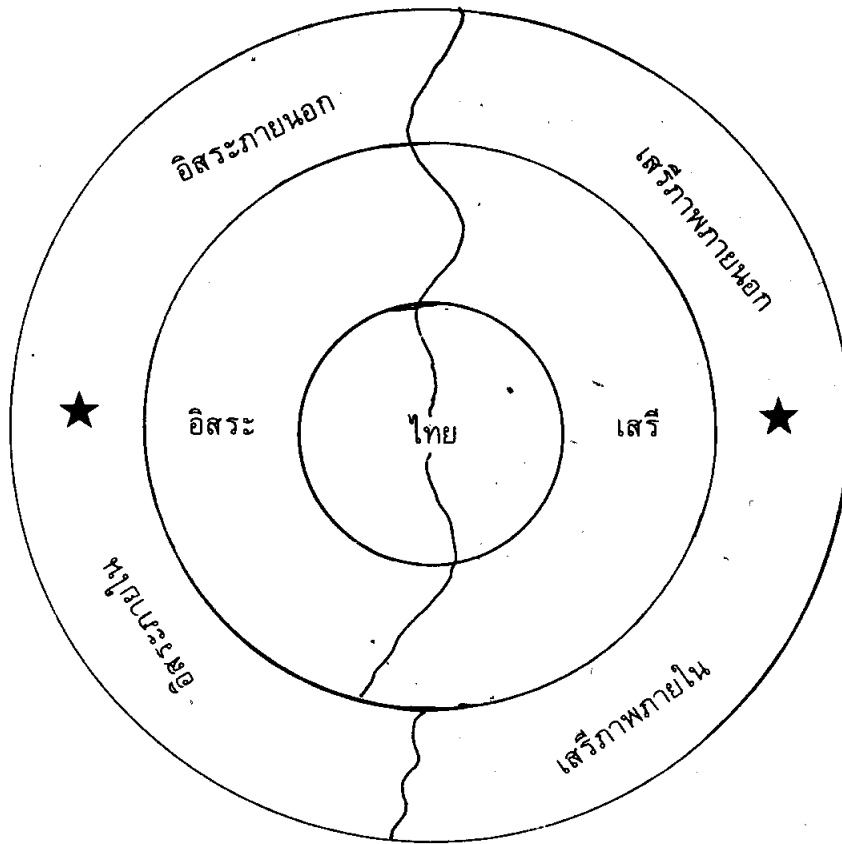

2. จักรกลสำคัญที่กำหนดคุณภาพของการศึกษาก็คือ “การฝึกหัดครู”

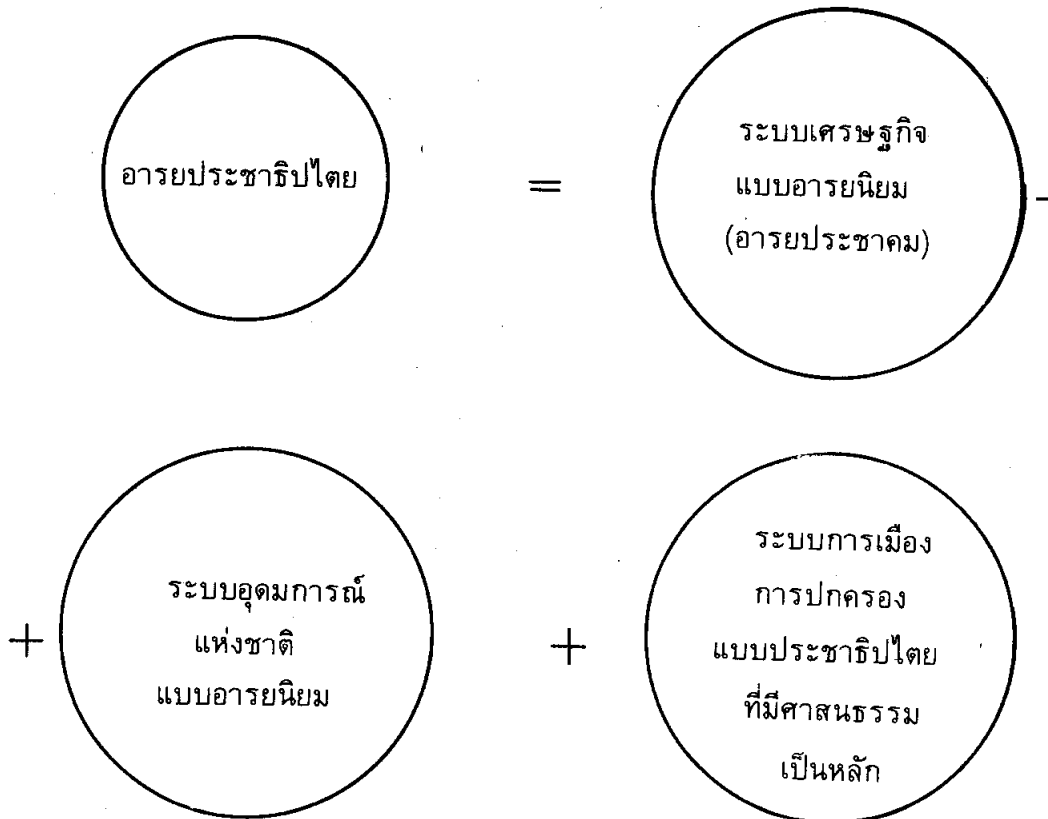

ตอนที่ 3
ทฤษฎีอารยประชาธิปไตยเพื่อการพัฒนาสังคมไทย

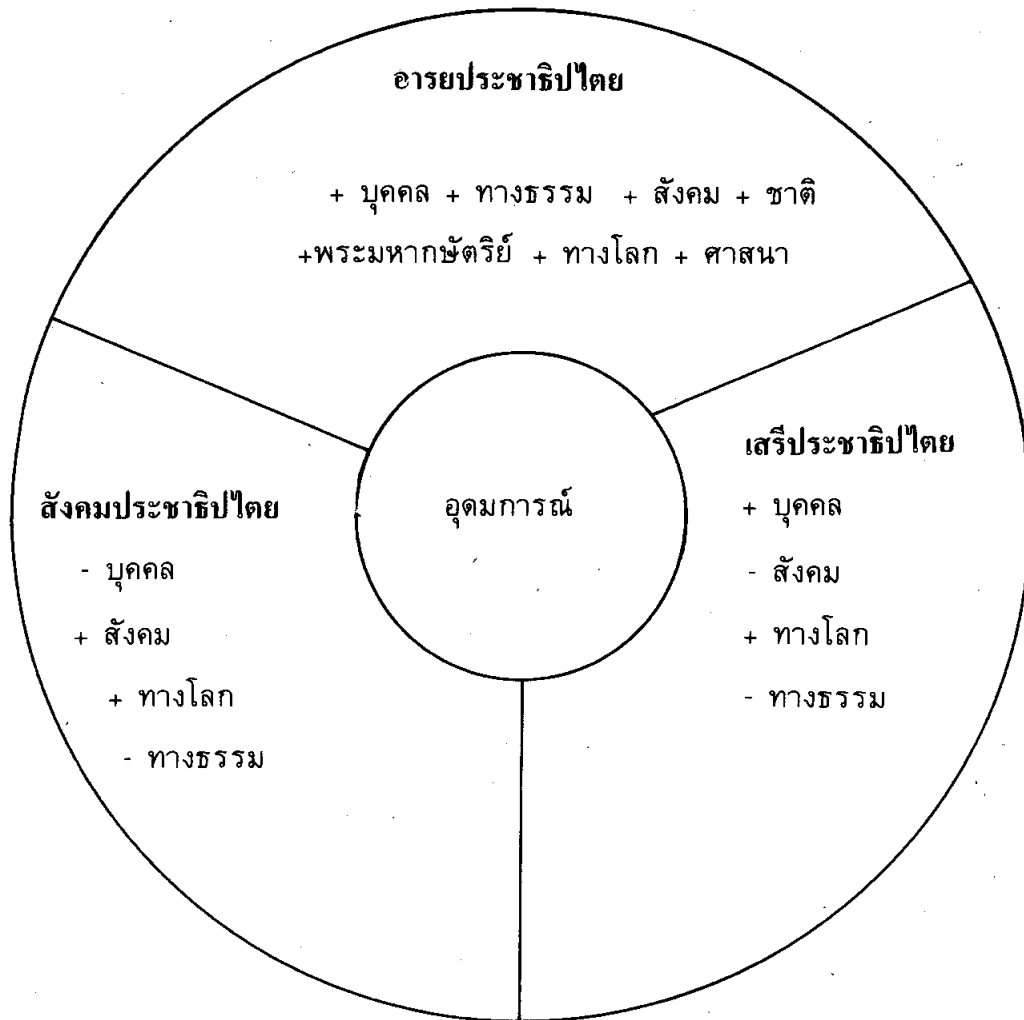
1. ความหมายของคำว่า “ไทย”

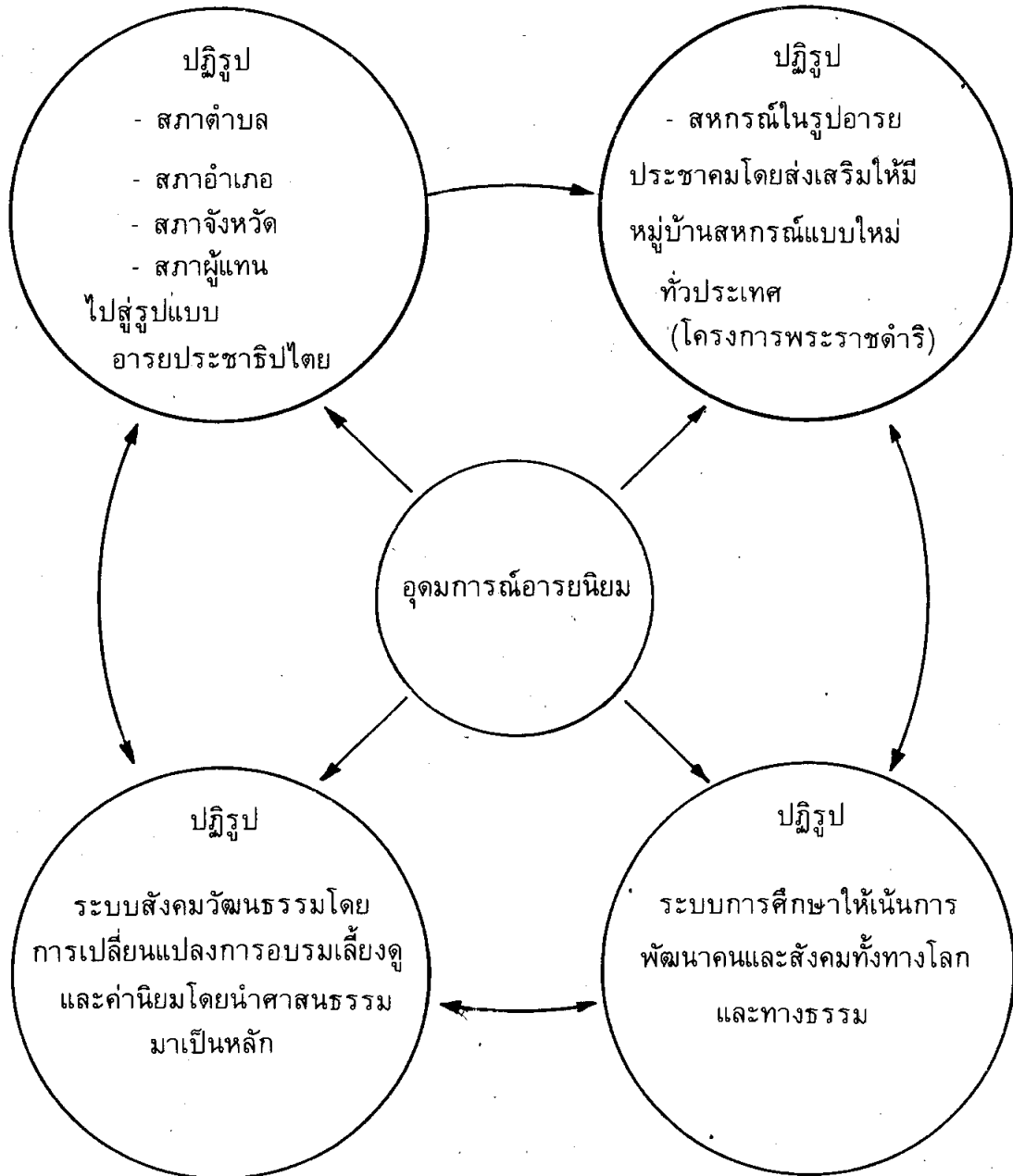
2. ระบบอารยประชาธิปไตย

3. ระบบอุดมการณ์แบบอารยนิยม

4. โครงสร้างของการพัฒนาตามแนวอุดมการณ์อารยนิยม

ตอนที่ 4

การศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบทในแนวปรัชญาอารยนิยม

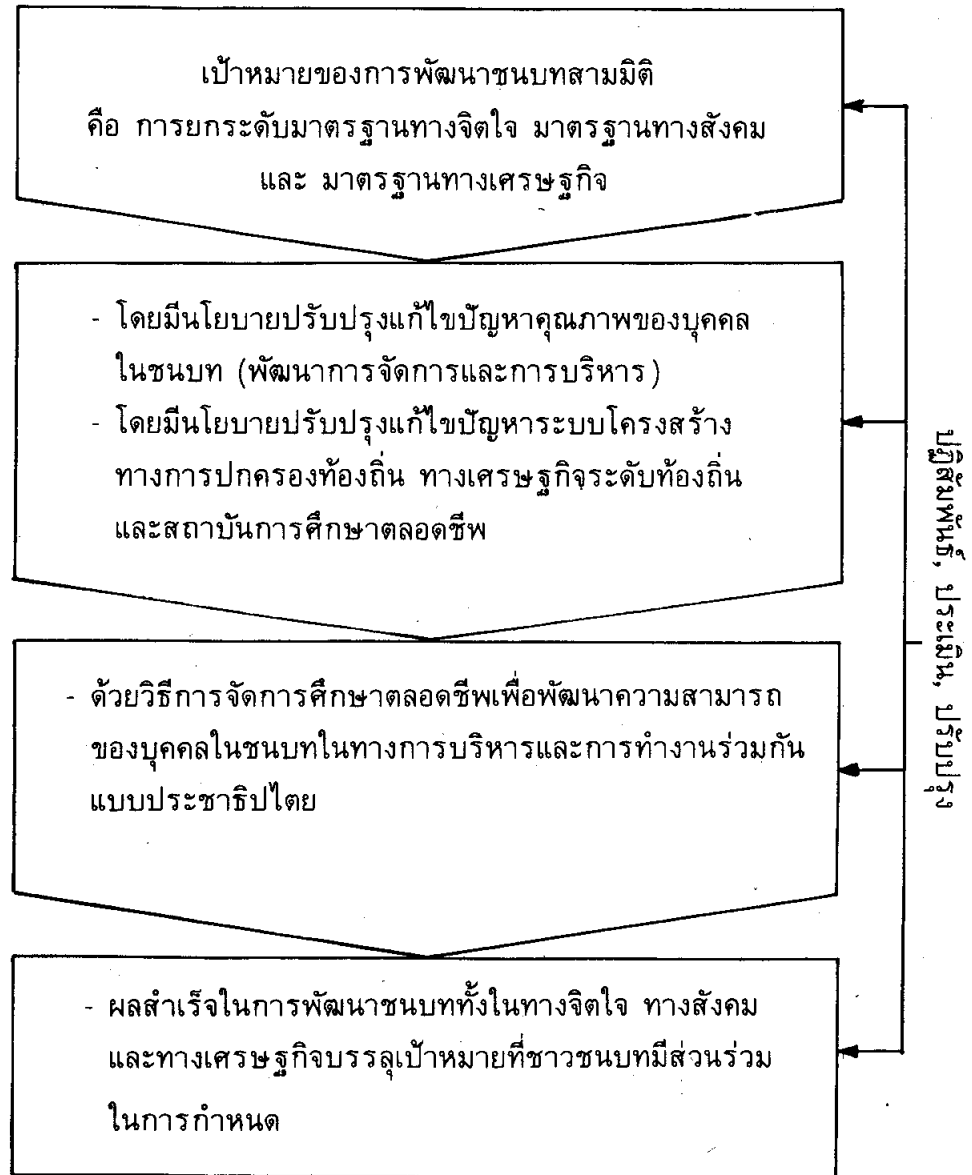
1. สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของสังคมไทย

- ทฤษฎีสังคมไมตรีสัมพันธ์
- ทฤษฎีสังคมสัมฤทธิ์สัมพันธ์
- ทฤษฎีสังคมอารยสัมพันธ์

2. เป้าหมายในการพัฒนาชนบทสามมิติ

3. วิธีการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบท

ศูนย์การศึกษาตลอดชีพ

ศูนย์นี้มุ่งส่งเสริมให้มีผู้นำทางการศึกษาของท้องถิ่น ซึ่งส่วนใหญ่ก็คือครูประจำโรงเรียน ประชาบาล และโรงเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ หรือผู้นำท้องถิ่นที่มีความสนใจทางการศึกษา ให้เป็นผู้ เริ่มต้น โดยการได้รับการฝึกอบรมทักษะในการเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย และผู้นำในการ พัฒนาชุมชน จากนั้นให้มีการเลือกตั้งกรรมการจัดการศึกษาตลอดชีพของตำบลขึ้น โดยมีจุดประสงค์ ให้เป็นผู้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์การศึกษาตลอดชีพ สำหรับให้การศึกษาเกี่ยวกับการบริหารและ การพัฒนาชุมชน

คณะกรรมการชุดนี้จะได้รับการฝึกอบรมและความช่วยเหลือทางการศึกษาและการพัฒนา จากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชนบท และช่วยกันพัฒนาหลักสูตรตามเป้าหมาย ที่ได้วางไว้ ดังเช่นตัวอย่างหลักสูตรของการฝึกอบรมเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้ (หลักสูตรเหล่านี้เน้นการ เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง)

1. วิธีพัฒนาผู้นำท้องถิ่นตามแนวประชาธิปไตย
2. วิธีการทำงานร่วมกันและแก้ปัญหาาร่วมกัน แบบประชาธิปไตย
3. วิธีการปกครองตนเองโดยอาศัยสภาตำบล
4. วิธีพึ่งตนเองและร่วมมือกันในทางเศรษฐกิจโดยอาศัยการสหกรณ์ที่มีการ บริหารและการจัดการแบบประชาธิปไตย
5. วิธีวางแผนโครงการพัฒนาชนบทแบบประชาธิปไตย
6. วิธีดำเนินงานตามแผนและการประสานงานแบบประชาธิปไตย
7. วิธีประเมินผลโครงการตามแนวประชาธิปไตย
8. วิธีแก้ปัญหาสังคม - เศรษฐกิจด้วยวิธีวิทยาศาสตร์
9. วิธีการเลือกผู้แทนราษฎรตามแนววาระของประชาธิปไตย
10. วิธีอยู่ร่วมกันอย่างร่มเย็นเป็นสุขโดยอาศัยหลักจริยธรรม
11. วิธีการบริหารโครงการแบบผสมผสาน
12. วิธีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตลอดชีพ
13. วิธีการพัฒนางานอาชีพต่าง ๆ เช่นการทำนาปีละ 3 ครั้ง เป็นต้น
14. วิธีพัฒนาอุดมการณ์ของชุมชน

วิธีการฝึกอบรมทั่วไปเน้นการปฏิบัติจริงและการฝึกความมีวินัย ความสามัคคี ความเป็น พี่เป็นน้อง เช่น เดียวกับการฝึกอบรมลูกเสือชาวบ้าน ซึ่งเป็นกระบวนการที่สามารถหล่อหลอม

พฤติกรรมของสมาชิกให้มีเอกภาพ และมีมโนธรรมสำนึก ที่จะรวมพลังกันเพื่ออุดมการณ์ของชุมชน และของชาติ การฝึกอบรมลูกเสือชาวบ้านเพื่อการพัฒนาชนบทนี้ นายปชา ลาภานันต์ นายอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ได้สังเคราะห์วิธีการฝึกอบรมลูกเสือชาวบ้านที่ยอดเยี่ยมจากทั่วประเทศ แล้วทดลองใช้จนได้ผลเป็นอย่างดี ทำให้หมู่บ้านที่ได้รับการพัฒนามีลักษณะเป็นแผ่นดินธรรม-แผ่นดินทอง